

13. Час до Полтави – офіційний сайт Департаменту культури, молоді та сім'ї Полтавської міської ради. URL : <https://www.visitpoltava.com>.

Наталія Шолойко

*кандидатка фармацевтичних наук, доцентка
кафедри організації та економіки фармації
Національного медичного університету імені О. О. Богомольця
(м. Київ)*

СИСТЕМНО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ

Професійна фармацевтична освіта України зазнала суттєвих змін, освіта фармацевтів має одні з найкращих освітніх показників у нашій державі, вона прогресивно інтегрується до Європейського освітнього простору, активно й цілеспрямовано впроваджуючи світові освітні стандарти в систему підготовки фахівців. В. Сліпчук, наголошує на «формуванні і прищепленні членам нашого суспільства шанобливого ставлення до професій, зміцнення авторитету фармацевтичної галузі через підготовку висококваліфікованих кадрів – еліти суспільства, у тому числі й для входження в ЄС, відкриття нових актуальних спеціальностей, безперервне вдосконалення змісту освіти, широке запровадження нових технологій і форм освіти, нарощування наукового потенціалу галузі, забезпечення інтеграції фармацевтичної науки та практики, удосконалення післядипломної освіти, здійснення кадрового моніторингу, створення системи атестації та сертифікації фармацевтичних кадрів на державному рівні» (Сліпчук, 2014, с. 63). М. Васильєвою визначено основну мету формування фахової культури в контексті підготовки «до здійснення нормативної професійної поведінки в галузі практичної професійної діяльності через формування системи ціннісних мотивів, деонтологічних знань, умінь, навичок, особистісно значущих якостей і вмінь здійснювати рефлексію власної поведінки, тобто, метою є формування деонтологічної компетентності (інтегрованої особистісної якості, котра показує теоретичну і практичну готовність до здійснення нормативної професійної поведінки)» (Васильєва, 2008, с. 17).

Взаємозумовленість системного й культурологічного підходів до формування професійної компетентності управлінського персоналу засновується на твердженні, що професійна компетентність – це система, яка складається з сукупності елементів, пов'язаних між собою. У значенні таких елементів можемо розглядати компетентності керівників, знання, навички, вміння,

професійні якості, цінності та інше в залежності від теоретичної позиції щодо визначення цього поняття. Більшість науковців і спеціалістів сфери дослідження професійної компетентності управлінського персоналу є прибічниками системного підходу та розглядають процес формування професійної компетентності з точки зору цього підходу, адже особистісні якості управлінського персоналу, їх формування та аналітичний розвиток і вдосконалення незмінно впливають на загальну професійну культуру. Так, наприклад, В. Акопов пропонує подібні якості поділити на три рівні (Акопов, 2004): суб'єктні, які визначають рівень розвитку професійної свідомості; особистісні, що характеризують ставлення суб'єкта до природи, соціуму, праці, до себе; індивідуальні, які виражають статево-вікові нейродинамічні характеристики суб'єкта професійної діяльності (психічні процеси, темперамент). Також до системного розуміння розвитку професійної компетентності майбутніх фармацевтів можна віднести твердження про те, що розвиток цінностей (як індивідуальних, так і особистісних) впливає на формування та розвиток цієї культури загалом. Накопичення, освоєння, розуміння та прийняття цінностей, на думку І. Рисіна, Г. Чижакової, І. Купчигиної та ін. (Рисін, 1990; Чижакова, 2007), становить фундамент формування професійної компетентності. Для культурологічного наукового підходу значущим є діалектичний метод пізнання.

Л. Буданова акцентує на тому, що фармацевтична освіта «складна й гетерогенна соціальна система цілеспрямованої підготовки й удосконалення практичних і науково-педагогічних фармацевтичних кадрів; відповідно до принципів світової системи освіти в ХХІ ст., в основу моделі сучасної фармацевтичної освіти закладено етику професії, цілісність особистості та світосприйняття, фармацевтичну культуру й свідомість» (Буданова, 2014, с. 116). Аналіз навчальної документації, робіт вітчизняних та зарубіжних вчених свідчить, що проблемам формування організаційно-управлінської культури надається значної уваги, культурологічним змістом насичують навчальні дисципліни, проводять індивідуальні, групові, факультативні заняття, спрямовані на її розвиток.

Більшість вітчизняних науковців вважають, що розвиток професійної культури та відповідної поведінки неможливий без системного виховання особистісних ціннісних рис, таких як сумлінність, порядність, відповідальність, неупередженість; за В. Вишневським, головним завданням медичних навчальних закладів є виховання та підготовка кваліфікованих фахівців із дотриманням принципів чуйності, милосердя стосовно хворої людини, здатності володіти словом та емоціями» (Вишневський, 2014, с. 17). О. Ісаєва в своїх працях окреслює необхідність толерантності в освітньому процесі фармацевтів, що

забезпечує клінічне мислення як орієнтир фахової діяльності та морально-етичні якості майбутніх медичних працівників (Ісаєва, 2013, с. 532).

Під системним формуванням компетентності особистості І. Шеплякова розглядає «цілісний процес (від лат «processus» – просування), складовими якого є, по-перше, накопичення фахівцем знань про наявні у суспільстві уявлення про належне, по-друге, їх теоретичне осмислення, усвідомлення та емоційно-ціннісне «забарвлення», по-третє, вироблення на цій основі імперативів діяльності в структурі особистості майбутнього фахівця, що забезпечать його готовність до якісної реалізації нормативних вимог у професійній діяльності» (Шеплякова, 2015, с. 155).

Таким чином, попередньо означені системний і культурологічний наукові підходи потребують вдумливої інтеграції своїх наукових засад, коли значуще формування організаційно-управлінської культури майбутніх фармацевтів втілюється в послідовній багаторівневій та багатокомпонентно взаємопов'язаній причинно-наслідковій системі, яка поєднує :

- надсистему формування організаційно-управлінської культури майбутніх фармацевтів у процесі професійної підготовки – вивчення змісту спеціальних фахових дисциплін (організації та економіки фармації, охорони праці в галузі та ін.) та реалізацію завдань комплексу практик;

- підсистему – формування організаційно-управлінської культури під час вивчення фармакології, фармацевтичної хімії, фармакогнозії, технології ліків тощо;

- об'єкт визначення – професійну підготовку майбутніх магістрів фармації;

- предмет визначення – систему формування організаційно-управлінської культури майбутніх фармацевтів; знаходження в системі – професійної освіти її місця і значення;

- функції та елементи формування – технічні та електронні носії, матеріали соціокультурного характеру, етичні кодекси фармацевтів (міжнародні, зарубіжні, вітчизняні, регіональні, місцеві), норми та правила професійної поведінки, матеріали наочного виявлення моральних переконань та почуттів, електронні ресурси науково-методичного супроводу тощо;

- властивості освітньої діяльності – врахування готовності здобувача вищої освіти до занять, його інтелектуальної спроможності, рівня вмотивованості, стану усвідомлення культурозначення, індивідуальних особливостей фізичного, психологічного, соціального стану, врахування вікових, національних, етнічних специфічних характеристик особистості;

- суб'єкт-суб'єктні взаємовідносини учасників освітнього процесу формування організаційно-управлінської культури майбутніх фармацевтів;

– зовнішні показники процесу підготовки – мікросередовище закладу вищої освіти, його якість і комфортність.

Список використаних джерел :

1. Буданова Л. Г. Особливості професійної підготовки студентів для фармацевтичної галузі в Україні. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2014. Вип. 36. С. 110–117. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2014_36_19 (дата звернення : 21.11.2015).

2. Васильєва М. П. Теоретичні основи деонтологічної підготовки педагога : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2004. 38 с.

3. Вишневикий В. А. Современные подходы к деонтологии и воспитательной работе со студентами медицинских вузов. *Проблеми безперервної медичної освіти та науки*. 2014. № 3. С. 15–17. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psmno_2014_3_5 (дата звернення : 16.11.2015).

4. Рисин И. Е., Эффективность управленческого труда : политико-экономические исследования : монография. Воронеж : Издательство Воронежского ун-та, 1990. 118 с.

5. Сліпчук В. Л. Підготовка фахівців фармацевтичної галузі в Україні в умовах євроінтеграції. *Неперервна професійна освіта : теорія і практика*. 2014. Вип. 3–4. С. 63–68. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2014_3-4_14 (дата звернення : 22.09.2015).

6. Шеплякова І. О. Системний підхід до формування деонтологічної культури майбутніх соціальних педагогів у соціально-виховному середовищі ВНЗ. *Педагогіка та психологія*. 2015. Вип. 48. С. 153–162. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2015_48_19 (дата звернення : 06.01.2016).